รูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561[1]

A Measurement and Evaluation Model in Educational Institutes to Support Learners in Achieving Desired Educational Outcomes Based on the 2018 National Education Standards[1]

*วรรณ์ดี แสงประทีปทอง[2] รัชนีกูล ภิญโญภานุวัฒน์[3] จรีลักษณ์ รัตนาพันธ์[4]
ศศิธร กาญจนสุวรรณ[5] และสุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์[6]
Vandee Sangprateeptong[2] Ratchaneekool Pinyopanuwat[3] Jareeluk Ratanaphan[4]
Sasiton Kanjanasuwan[5] and Suttiwan Tuntirojanawong[6]
[2, 4, 6]รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
[2,4,6]Assoc. Prof. Dr., School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University
[3]รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
[3]Assoc. Prof. Dr., Office of Registration, Record and Evaluation, Sukhothai Thammathirat Open University
[5]ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
[5]Assist. Prof. Dr., School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University
*Corresponding author. E-mail: Vandee.san@stou.ac.th, svandee6@gmail.com

Received : March 3, 2022
Revised : June 2, 2022
Accepted : June 13, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร 489 คน และครู 1,707 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอนจากสถานศึกษา ระดับปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน/การศึกษานอกระบบ อาชีวศึกษา และโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัย ผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการวัดและประเมินผล ได้แก่ ผู้บริหารระดับนโยบายของหน่วยงานด้านการศึกษา และนักวิชาการ จำนวน 10 คน ผู้ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูของสถานศึกษาทุกระดับ ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและ

[1]บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 โดยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ประเมินผลการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา รวม 40 คน เครื่องมือวิจัยได้แก่ แบบสอบถามผู้บริหาร แบบสอบถามครู แบบสัมภาษณ์ ประเด็นการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินคุณภาพของรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย ปรากฏว่า 1) รูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ฯ เป็นชุดขององค์ประกอบในการดำเนินงานวัดและประเมินผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3) ระบบและกลไกของรูปแบบ (4) วิธีดำเนินงานวัดและประเมิน และ (5) ปัจจัยความสำเร็จของรูปแบบ และ 2) รูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ ฯ มีคุณภาพตามมาตรฐานการประเมินด้านประโยชน์ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความถูกต้อง ในระดับมากทุกมาตรฐาน

คำสำคัญ: รูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้, ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา, มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

Abstract

This research aimed to develop measurement and evaluation models in educational institutes to support students in achieving desired educational outcomes based on the 2018 National Education Standards. The key informants, who relayed information on measurement and evaluation in educational institutions, were 489 school administrators and 1,707 teachers, selected by multi-stage sampling from primary schools, formal and non-formal education institutes, vocational schools, and university demonstration schools. The interviewees, who provided information on measurement and evaluation trends, were 10 educational administrators responsible for policy-making in educational agencies and academics. The individuals who were in charge of inspecting the quality of the models were 40 school administrators and teachers from all education levels, supervisors of the Primary Educational Service Area Office, measurement and evaluation experts, and educational experts. The research tools were questionnaires for school administrators and teachers, an interview, group discussion topics, and measurement and evaluation models. The data were analyzed by using frequencies, percentages, means, standard deviations, and content analysis. The results revealed that firstly, the desired measurement and evaluation models based on the 2018 National Education Standards were comprised of five factors, which were the principles, the objectives, the system and mechanics, the implementation and evaluation method, and the factors for the model's success. Secondly, the models met the standards for quality in a highly satisfactorily manner in terms of benefits, appropriateness, practicality, and accuracy.

Keywords: Measurement and evaluation model, Desired education outcome, 2018 National Education Standards

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศแบบองค์รวมที่เชื่อมโยงกับมิติเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ศาสนา และการเมืองเพื่อสร้างศักยภาพของคนไทยให้เป็นกำลังคนคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกายและจิตใจ รวมทั้งสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตลอดจนเป็นผู้ที่มีทักษะ ความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตและการทำงานเพื่อให้คนไทยเป็นบุคคลที่มีความพร้อมต่อการดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ของคนไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ก) มาตรฐานการศึกษาของชาติดังกล่าวได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561 เพื่อให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นกรอบในการกำหนดหลักสูตรการศึกษา มาตรฐานการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยกำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (DOE: Desired Outcomes of Education) 3 ด้าน ได้แก่ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง ซึ่งมติคณะรัฐมนตรี ข้อที่ 5 ระบุให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กำกับติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินการให้เหมาะสมและสามารถยกระดับการศึกษาของไทยได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

การขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในช่วงเริ่มต้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษามีการจัดทำสื่อเผยแพร่ในหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ หนังสือมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โปสเตอร์ แผ่นพับ นิทรรศการเคลื่อนที่ และคลิปวีดิทัศน์ โดยเผยแพร่ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถานศึกษาทั่วประเทศ พร้อมทั้งจัดสัมมนาวิชาการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การยกระดับคุณภาพคนไทย 4.0 เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการนำมาตรฐานการศึกษาสู่หลักสูตรแต่ละระดับและประเภทการศึกษา ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับแนวปฏิบัติด้านการประกันคุณภาพการศึกษาแนวใหม่สู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ให้สอดคล้องเชื่อมโยงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และดำเนินการติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2562 ในประเด็นการรับรู้รับทราบของผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่นำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ไปสู่การปฏิบัติและผลของการนำสู่การปฏิบัติ ซึ่งพบว่าผู้ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ยังไม่รับทราบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และยังไม่มีความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจน

ในปี พ.ศ. 2563 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบหลักในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และมีหน้าที่ในการกำกับติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการติดตามการนำมาตรฐานของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาการประเมินผลผู้เรียนให้มีผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 คือ ผู้สอนส่วนหนึ่งยังไม่มีความรู้ ความสามารถเพียงพอในการจัดการเรียนการสอน และการวัดและการประเมินผลผู้เรียนในลักษณะหลักสูตรฐานสมรรถนะได้ดีเท่าที่ควร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ข)

ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ บรรลุตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงเห็นควรพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน อันจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

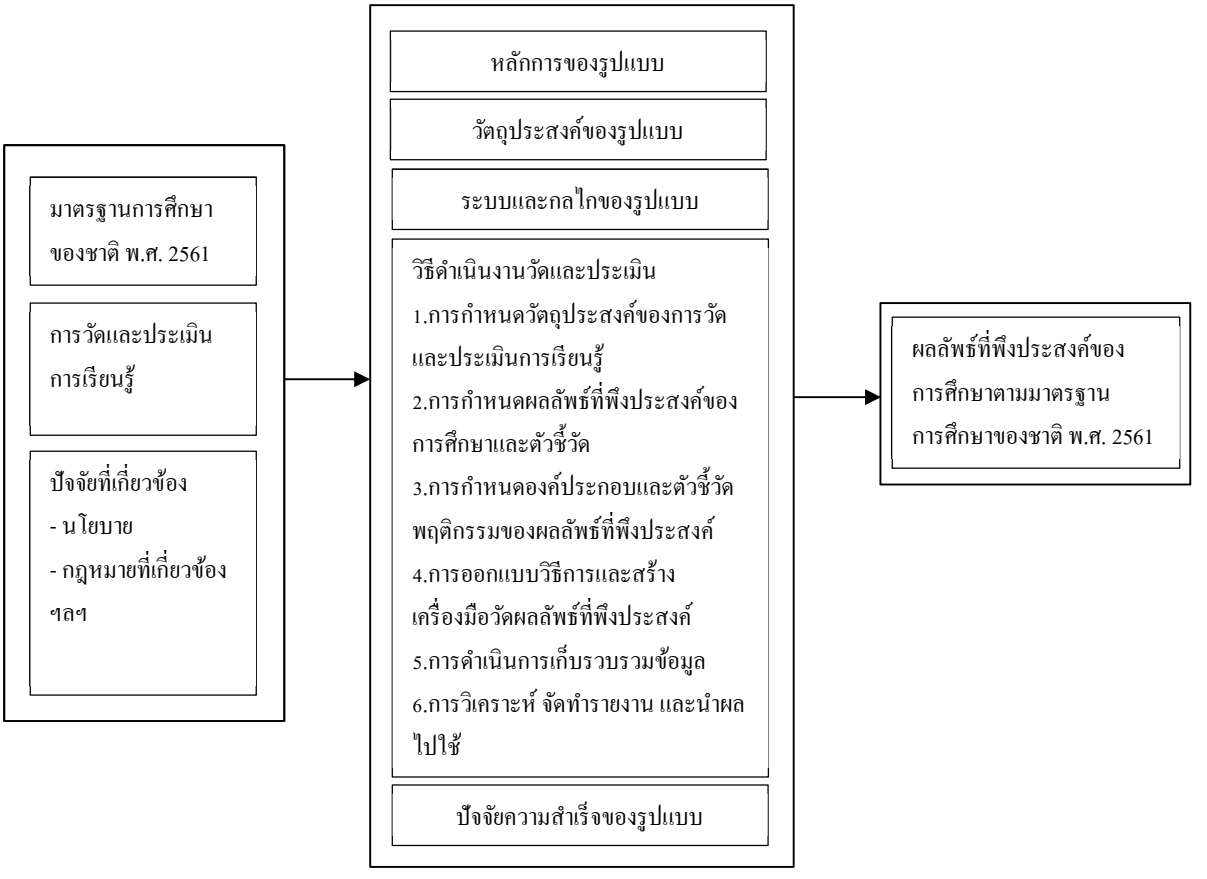
ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการสำรวจเกี่ยวกับการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับและประเภทการศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาปฐมวัย สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน/การศึกษานอกระบบ อาชีวศึกษาและโรงเรียนสาธิต สังกัดคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย ทั้งในกรุงเทพมหานคร และ 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร และครู

2. การวิจัยนี้ดำเนินการในช่วงเดือนพฤษภาคม – พฤศจิกายน 2564 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการระบาดของไวรัสโคโรนา (Covid-19)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการอาชีวศึกษา นโยบายการศึกษา กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา กฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 แนวคิดและแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินการเรียนรู้ ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสังเคราะห์กรอบแนวคิดการพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนที่ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง

2. รูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 หมายถึง ชุดขององค์ประกอบหรือวิธีการหรือแนวทางในการดำเนินงานวัดและประเมินผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 องค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินงานวัดและประเมิน และ 5) ปัจจัยความสำเร็จของรูปแบบ

3. คุณภาพของรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ หมายถึง ผลการประเมินรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ที่พัฒนาตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความถูกต้อง และด้านความเป็นประโยชน์ โดยการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ใช้ทั้งวิธีการเชิงปริมาณ และวิธีการเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. สำรวจข้อมูลการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษาจากสถานศึกษาระดับปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน/การศึกษานอกระบบ อาชีวศึกษา และ โรงเรียนสาธิต กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของสถานศึกษาแต่ละระดับ โดยใช้โปรแกรม G* Power กำหนดขนาดอิทธิพล เท่ากับ .40 ความคลาดเคลื่อนประเภทที่ 1 เท่ากับ .05 อำนาจการทดสอบ เท่ากับ .95 ผลการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาแต่ละระดับ 125 แห่ง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยสุ่มตัวอย่างสถานศึกษาแต่ละระดับแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน จำแนกตามสังกัด และภูมิภาค ดังนี้ กรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ สำหรับโรงเรียนสาธิตฯ สังกัดคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มีจำนวน 69 แห่ง ศึกษาทั้งหมด รวมสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 569 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลจากสถานศึกษาแต่ละแห่ง คือ ผู้บริหาร 1 คน และครู 3 คน จากการสำรวจมีผู้ให้ข้อมูลตอบกลับทั้งหมด 2,196 คน ได้แก่ ผู้บริหาร 489 คน และครู 1,707 คน เครื่องมือวิจัยได้แก่ แบบสอบถามผู้บริหาร และแบบสอบถามครู เป็นแบบมาตรประเมินค่า มีความตรงเชิงเนื้อหา พิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ 6 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .50 - 1.00 ความเที่ยงของแบบสอบถามโดยสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่า .95 ทั้งสองฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา

2. สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับนโยบายของหน่วยงานด้านการศึกษา และนักวิชาการด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 10 คน เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษา เครื่องมือวิจัยได้แก่ ประเด็นการสัมภาษณ์ คุณภาพเครื่องมือพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ 6 คน ดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

3. พัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษาฯ โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 นโยบายการศึกษา กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา กฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 แนวคิดและแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินการเรียนรู้ การพัฒนารูปแบบ นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดของรูปแบบ จากนั้นสำรวจสภาพและปัญหาการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลในสภาพจริงของสถานศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม และสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับนโยบายด้านการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มากำหนดรายละเอียด แต่ละองค์ประกอบของรูปแบบ จัดทำเป็นร่างรูปแบบการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษา แล้วจัดประชุมสนทนากลุ่มรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูของสถานศึกษาทุกระดับ ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา รวม 40 คน เพื่อพิจารณารูปแบบการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินการเรียนรู้ฯ เครื่องมือวิจัย ได้แก่ ร่างรูปแบบฯ ประเด็นการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินคุณภาพรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินการเรียนรู้ การพัฒนารูปแบบ ผลการสำรวจข้อมูลการดำเนินการวัดและประเมินการเรียนรู้ของสถานศึกษา และผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับนโยบายของหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์รูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มีองค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินงานวัดและประเมิน และ 5) ปัจจัยความสำเร็จของรูปแบบ รายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ

1) รูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ มีผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เป็นเป้าหมายในการวัดและประเมิน

2) การวัดและประเมินการเรียนรู้ เป็นกระบวนการค้นหาสารสนเทศเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อนำไปส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

3) การวัดและประเมินการเรียนรู้ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผลการวัดและประเมินนำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

4) การวัดและประเมินการเรียนรู้ ใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย

5) การวัดและประเมินการเรียนรู้ยึดหลักการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมวางแผน และประเมินการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

1) เพื่อวัดและประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ได้แก่ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

2) เพื่อนำผลการวัดและประเมินไปใช้พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

3) เพื่อเป็นแนวทางในการวัดและประเมินการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สำหรับผู้บริหารและครู

องค์ประกอบที่ 3 ระบบและกลไกของรูปแบบ

1) สร้างการรับรู้และความตระหนักเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

2) ปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

3) จัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด

4) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา/แผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา เพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารกระบวนการดำเนินการให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ยึดเป็นแนวทางที่ชัดเจนสำหรับการปฏิบัติงาน

5) ออกแบบการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อให้ครอบคลุมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

6) นิเทศ ตรวจสอบ กำกับ และติดตามการดำเนินงานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

7) จัดทำข้อตกลงในการพัฒนางาน ซึ่งเป็นระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานจากข้อตกลงในการพัฒนางานที่เชื่อมโยงไปสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ จนถึงการออกแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ที่สามารถจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 4 วิธีดำเนินงานวัดและประเมิน

1) วิธีดำเนินงานวัดและประเมินระดับสถานศึกษา เป็นวิธีดำเนินงานวัดและประเมินในภาพรวมของสถานศึกษา ดังนี้ (1) ระบุผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร และผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งครอบคลุมคุณลักษณะทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง (2) กำหนดองค์ประกอบและตัวชี้วัดของคุณลักษณะ (3) ออกแบบเครื่องมือและวิธีการวัด (4) จัดทำเครื่องมือและเกณฑ์การประเมิน และ (5) จัดทำแนวทางการประเมินสมรรถนะหลักหรือตัวชี้วัดหลักในภาพรวมของสถานศึกษา

2) วิธีดำเนินงานวัดและประเมินระดับชั้นเรียน เป็นวิธีดำเนินงานวัดและประเมินในแต่ละรายวิชา ดังนี้ (1) ระบุผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชา (2) กำหนดตัวชี้วัดและพฤติกรรมชี้วัดของคุณลักษณะที่ประเมิน (3) ออกแบบเครื่องมือและวิธีการวัดตัวชี้วัดของรายวิชา (4) จัดทำเครื่องมือและเกณฑ์การประเมิน (5) ดำเนินการจัดการเรียนรู้และวัดประเมิน และ (6) วิเคราะห์ จัดทำรายงานผลการประเมิน และนำผลไปใช้

องค์ประกอบที่ 5 ปัจจัยความสำเร็จของรูปแบบ

1) ความรู้ความเข้าใจในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้บริหาร และครู

2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ให้คำชี้แนะการนำไปปฏิบัติที่ชัดเจนในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม

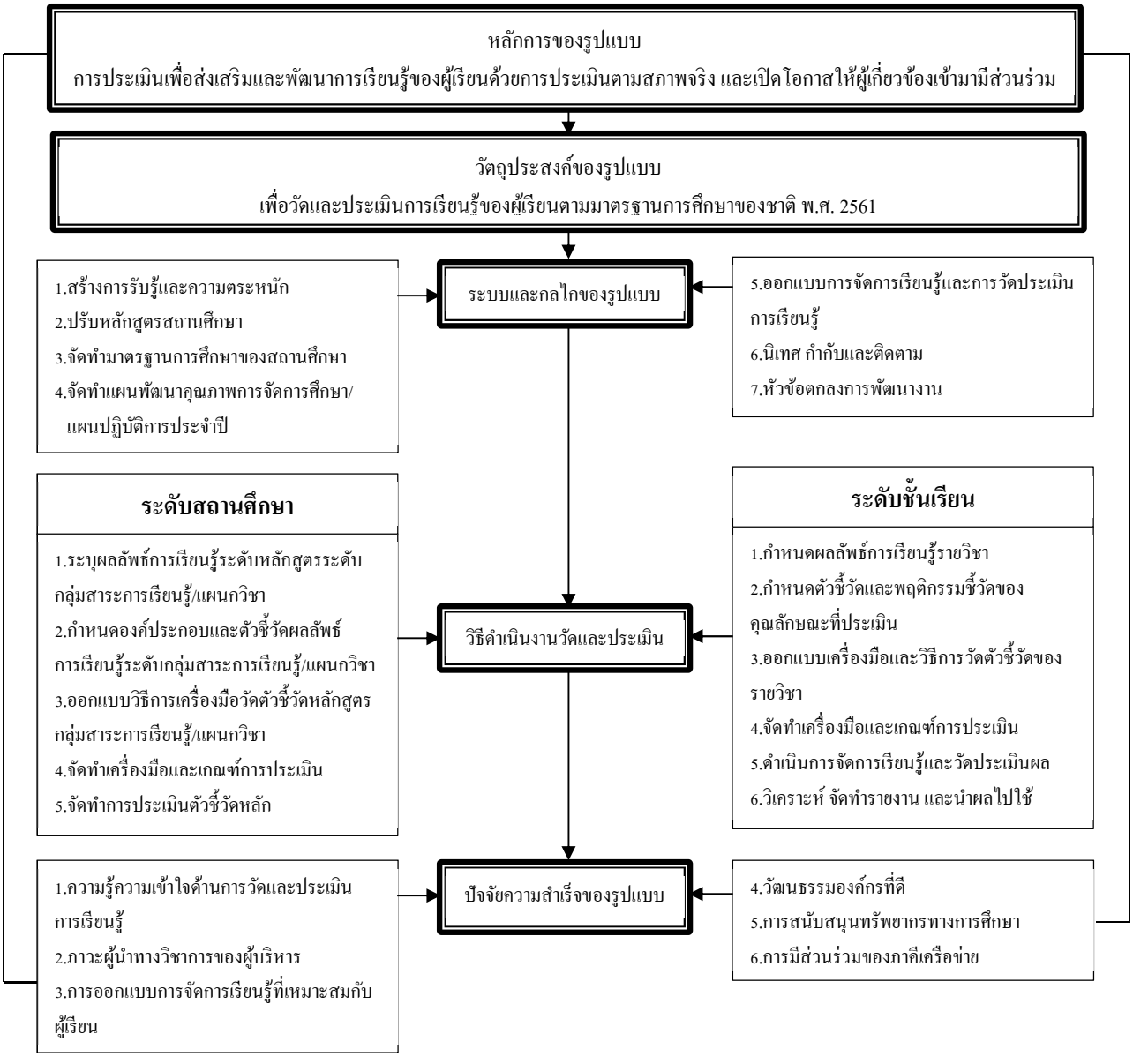
3) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความพร้อมและศักยภาพแตกต่างกัน

4) วัฒนธรรมองค์กรที่ดีที่มีส่วนในการขับเคลื่อนทุกอย่างและช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา

5) การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา เป็นการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร สื่อ อุปกรณ์ และระบบสารสนเทศ เพื่อการดำเนินงานด้านการวัดและประมินผล

6) การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาในการจัดการศึกษา สร้างระบบสนับสนุน (Supporting system) จัดภาคีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา รวมทั้งการวัดและประเมินผล

รูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ฯ แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

การประเมินคุณภาพรูปแบบ จากการประชุมพิจารณาร่างรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษาฯ ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 40 คน ประเมินคุณภาพของรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษาฯ สรุปได้ว่า คุณภาพของรูปแบบฯ อยู่ในระดับมากทุกมาตรฐาน เมื่อพิจารณามาตรฐานตามลำดับของ

ค่าเฉลี่ย เรียงลำดับได้ดังนี้ มาตรฐานด้านประโยชน์ ($M = 4.43$) มาตรฐานด้านความเหมาะสม ($M = 4.42$) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ ($M = 4.38$) และมาตรฐานด้านความถูกต้อง ($M = 4.37$) รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คุณภาพของรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษา

รายการประเมิน	*M*	*SD*	ระดับ
มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy)	**4.37**	**0.48**	**มาก**
1. รูปแบบมีวิธีการวัดและประเมินผลที่ถูกต้อง	4.43	0.59	มาก
2. รูปแบบมีความถูกต้องตรงกับการปฏิบัติงานจริง	4.38	0.59	มาก
3. รูปแบบทำให้ได้ผลการประเมินที่สะท้อนคุณภาพของผู้เรียนถูกต้องตามความเป็นจริง	4.28	0.68	มาก
4. รูปแบบมีความมูกต้องไม่ขัดกับหลักทฤษฎีการวัดและประเมินผล	4.45	0.64	มาก
5. สารสนเทศที่ได้จากรูปแบบมีความครอบคลุมเพียงพอต่อการนำไปใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาผลการเรียนรู้	4.33	0.66	มาก
มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety)	**4.42**	**0.50**	**มาก**
6. รูปแบบมีองค์ประกอบเหมาะสม	4.55	0.50	มากที่สุด
7. รูปแบบสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี หลักการวัดและประเมินผล	4.48	0.68	มาก
8. รูปแบบมีความสอดคล้องและตอบสนองนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.35	0.80	มาก
9. รูปแบบมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา	4.25	0.67	มาก
10. รูปแบบมีการประเมินหลากหลาย ทำให้ได้ข้อมูลผลการประเมินอย่างรอบด้าน	4.45	0.71	มาก
มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility)	**4.38**	**0.52**	**มาก**
11. รูปแบบสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.45	0.55	มาก
12. รูปแบบเป็นที่ยอมรับได้	4.38	0.59	มาก
13. รูปแบบมีความคุ้มค่าในการนำไปใช้	4.38	0.59	มาก
14. รูปแบบสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย ไม่ยุ่งยาก และซับซ้อนเกินไป	4.30	0.72	มาก
มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility)	**4.43**	**0.59**	**มาก**
15. รูปแบบมีการรวบรวมข้อมูลอย่างครอบคลุม ตอบสนองความต้องการใช้ผลการประเมินของผู้เกี่ยวข้อง และทันเวลา	4.43	0.68	มาก
16. รูปแบบสามารถช่วยจัดระบบการปฏิบัติงานการวัดและประเมินผลในสถานศึกษา	4.50	0.64	มาก
17. ข้อมูลที่ได้จากการประเมินช่วยให้ครูมีทักษะในการประเมินมากขึ้น	4.45	0.71	มาก
18. ข้อมูลที่ได้จากการประเมินช่วยให้ครูปรับเปลี่ยนวิธีการสอนหรือพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง ตรงประเด็น	4.35	0.74	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. รูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ พัฒนาตามขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ การสร้างรูปแบบ และการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ การสร้างรูปแบบโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมากำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ของรูปแบบ รวมทั้งแสดงความสัมพันธ์เกี่ยวข้องระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้น โดยทั่วไปการสร้างรูปแบบ มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดของรูปแบบ 2) การศึกษาจากบริบทจริง และ 3) การจัดทำร่างรูปแบบ ในขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ สังเคราะห์สิ่งที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการศึกษาข้อมูลจากบริบทจริง เพื่อกำหนดรายละเอียดตามกรอบแนวคิดของรูปแบบ (วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2553, น. 14-16; อุทัย บุญประเสริฐ, 2546, น. 5) ในงานวิจัยนี้สร้างรูปแบบโดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการอาชีวศึกษา นโยบายการศึกษา กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา กฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 แนวคิดและแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินการเรียนรู้ ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดของรูปแบบ จากนั้นสำรวจสภาพและปัญหาการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลในสภาพจริงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ระดับปฐมวัยศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน/ การศึกษานอกระบบ อาชีวศึกษา รวมทั้งโรงเรียนสาธิตสังกัดคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ผู้ให้ข้อมูลเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้อง (stakeholder) โดยตรงกับการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารและครู โดยใช้แบบสอบถามเพื่อสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา นอกจากนั้นได้สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับนโยบายด้านการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มากำหนดรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนารูปแบบของวาโร เพ็งสวัสดิ์ (2553, น. 14-16) และอุทัย บุญประเสริฐ (2546, น. 5) ผลการสร้างรูปแบบ ได้รูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ครอบคลุมการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาทั้งระดับสถานศึกษา และระดับชั้นเรียน รูปแบบประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินงานวัดและประเมิน และ 5) ปัจจัยความสำเร็จของรูปแบบ รูปแบบที่สร้างขึ้นสอดคล้องกับ ธีระ รุญเจริญ (2550, น. 90) ที่ได้เสนอองค์ประกอบของรูปแบบไว้ว่าประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ 4) วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ 5) แนวทางการประเมินผลรูปแบบ และ 6) เงื่อนไขของรูปแบบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยานี สังข์ศรีอินทร์ (2564) ซึ่งพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติโดยประยุกต์ใช้การประเมินแบบเสริมพลังสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ พบว่ารูปแบบมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3) ระบบและกลไกของรูปแบบ (4) วิธีดำเนินการของรูปแบบ และ (5) การประเมินผลรูปแบบ จากรูปแบบดังกล่าวจะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของรูปแบบ

สอดคล้อง และครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญที่จะนำไปใช้ประเมินการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ได้

2. ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบ พบว่ารูปแบบที่พัฒนา มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของคณะกรรมการประเมินทางการศึกษาในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความถูกต้อง และด้านความเป็นประโยชน์ (Stufflebeam, 1994, pp. 309-402; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2550, น. 178-180; ชิรวัฒน์ นิจเนตร, 2560, น. 71-102) การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร และครูของสถานศึกษาทุกระดับ ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา รวม 40 คน การตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒินี้สามารถวิเคราะห์วิจารณ์ประเด็นที่ถูกนำมาพิจารณาได้อย่างลึกซึ้ง เนื่องจากเป็นองค์ความรู้เฉพาะสาขา ผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้น ๆ จึงทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ผู้ทรงคุณวุฒิจึงเป็นเครื่องมือในการประเมินโดยเชื่อว่าคนเหล่านั้นมีความเที่ยงธรรม และมีดุลพินิจที่ดี (Eisner, 1976, pp. 192-193) รูปแบบที่พัฒนามีคุณภาพตามมาตรฐานการประเมินในระดับมากทุกด้าน กล่าวคือ มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง สนองตอบต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ มีความเหมาะสม และมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และได้สาระครอบคลุมตามความต้องการของนักวิชาการ และผู้ใช้รูปแบบ สรุปได้ว่าการพัฒนารูปแบบดังกล่าวเป็นไปตามวิธีการพัฒนารูปแบบ และได้รูปแบบที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการประเมินทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ควรดำเนินการ ดังนี้

1.1 หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา

1.1.1 หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งมหาวิทยาลัย ต้องสร้างการรับรู้มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 อย่างทั่วถึง และสร้างความตระหนักให้สถานศึกษาเห็นความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติ และนำสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง

1.1.2 กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงต้นสังกัดของสถานศึกษา ออกกฎกระทรวงในการประกันคุณภาพภายในให้สถานศึกษานำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มากำหนดเป็นตัวชี้วัดในการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

1.1.3 หน่วยงานต้นสังกัด จัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาของหน่วยงาน โดยกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ไม่ยึดติดกับเนื้อหาการเรียนรู้ เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้เป็นเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้

1.1.4 หน่วยงานต้นสังกัด จัดทำตัวอย่าง แนวปฏิบัติที่ดีในการวัดและประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ภายใต้ความหลากหลายของบริบท เพื่อให้สถานศึกษานำไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

1.1.5 หน่วยงานต้นสังกัดจัดทำระบบการรายงานผลการประเมิน เอกสารหลักฐานการประเมินผลของผู้เรียน สำหรับให้สถานศึกษาใช้รายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน

1.1.6 หน่วยงานต้นสังกัดทำหน้าที่กำกับ ติดตาม สนับสนุน ส่งเสริม อำนวยความสะดวก และเป็นที่ปรึกษาให้กับสถานศึกษา รวมทั้งดำเนินการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตามหลักสูตรของสถานศึกษา โดยให้อิสระกับสถานศึกษาในการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา

1.2 สถานศึกษา

1.2.1 ผู้บริหารควรพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ และตระหนักถึงการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในทุกด้าน ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะทำให้กิจกรรมต่าง ๆ มีคุณภาพตามไปด้วย โดยมีการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างเต็มที่

1.2.2 ผู้บริหารสร้างการรับรู้ และความตระหนักให้แก่ครูและบุคลากรในเรื่องเป้าหมายผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 อย่างจริงจังและทั่วถึง เพื่อนำสู่การปฏิบัติ

1.2.3 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยนำผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มากำหนดเป็นตัวชี้วัดการประเมินเพื่อให้เกิดการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานที่กำหนด

1.2.4 ผู้บริหารเป็นผู้นำในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ นำผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษา หรือเพิ่มเติมในแผนการเรียน เพื่อเป็นเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนด

1.2.5 ผู้บริหารวางระบบนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานร่วมกัน เน้นการประเมินในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และความก้าวหน้าของผู้เรียน และใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

1.2.6 ผู้บริหารสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ ให้เพียงพอและเหมาะสม เพื่อให้ครูมีความคล่องตัวในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อกระตุ้นครูให้มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างมีคุณภาพ

1.2.7 ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานการวัดและประเมินผลที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

1.2.8 ผู้บริหารประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และสถานประกอบการ สร้างภาคีเครือข่ายการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือกันทางด้านการวัดและประเมินการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ

1.3 ครูผู้สอน

1.3.1 ครูรับรู้เป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมในเรื่อง ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ เทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินการเรียนรู้

1.3.2 ครูวางแผนการสอนโดยกำหนดกรอบการประเมิน ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ และวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน

1.3.3 ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการวัดและประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะตามจุดประสงค์ที่กำหนดในรายวิชา

1.3.4 ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการนำองค์ความรู้มาเชื่อมโยงสู่การยกระดับการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ โดยการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หรือการจัดกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

1.3.5 ครูจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามเป้าหมายผลลัพธ์การเรียนรู้มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 กับผู้บริหารสถานศึกษา และมีการรายงานผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงทุกภาคเรียน/ปีการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยประเมินผลการนำรูปแบบการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับสถานศึกษาในสังกัดต่าง ๆ เพื่อนำผลการประเมินมาปรับรูปแบบการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ควรวิจัยและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ในระดับชั้นต่าง ๆ ที่เหมาะกับระดับการศึกษา และ/หรือประเภทการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางให้ครูนำไปปรับใช้ให้เหมาะกับรายวิชาที่สอน และบริบทของสถานศึกษา

2.3 ควรมีการวิจัยและพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา และด้านการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เพื่อให้ผู้บริหาร ครู หรือผู้สนใจใช้ศึกษาด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการวัดและประเมินผล

รายการอ้างอิง

ชิรวัฒน์ นิจเนตร. (2560). การวิจัยพัฒนารูปแบบทางสังคมศาสตร์และการศึกษา. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, *4*(2), 71 – 102.

ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. แอล.ที.เพรส.

ยานี สังข์ศรีอินทร์. (2564). *การพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยประยุกต์ใช้การประเมินแบบเสริมพลัง สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). การวิจัยพัฒนารูปแบบ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2*(4), 1– 16.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2550). *ทฤษฎีการประเมิน* (พิมพ์ครั้งที่ 5). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562ก). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561*. 21 เซ็นจูรี่.

----------. (2562ข). *รายงานผลการวิจัยแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ*. 21 เซ็นจูรี่.

----------. (2565). *รูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2546). *หลักการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Eisner, E. (1976). Education connoisseurship and criticism: Their form and functions in education evaluation. *Journal of Aesthetic Education*, *39*(2), 192 - 193.

Stufflebeam, D. L. (1994). Empowerment evaluation, objectives evaluation, and evaluation standards: Where the future of evaluation should not go and where it need to go. *Evaluation Practice*, *15*(3), 321 – 338.